

VIAC

TRUNG TÂM TRỌNG TÀI QUỐC TẾ VIỆT NAM

2021 VIAC's ARBITRATION SERIES

VẤN ĐỀ LÃI SUẤT TRONG VỤ KIẾN TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

Thảo luận về các cách thức giải thích pháp luật áp dụng cho việc tính lãi trong thực tiễn giải quyết tranh chấp tại VIAC

14h00 – 16h20, thứ Năm ngày 01/07/2021

Trực tuyến trên nền tảng Zoom

01

Một số cách thức giải thích pháp luật áp dụng cho tính lãi trong các vụ kiện tại trọng tài và tòa án

02

Chia sẻ kinh nghiệm và hiểu biết cá nhân về chuẩn bị các chứng cứ cho một yêu cầu đòi trả lãi (đối với Luật sư); đánh giá chứng cứ và quyết định đối với yêu cầu đòi trả lãi (đối với Trọng tài viên)

DIỄN GIẢ DẪN ĐỀ

PGS. TS. ĐỖ VĂN ĐẠI

Trưởng Khoa Luật Dân sự
Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh,
Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài
Quốc tế Việt Nam (VIAC)

Ls. TRƯƠNG THANH ĐỨC

Giám đốc Công ty Luật TNHH ANVI,
Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài
Quốc tế Việt Nam (VIAC)

Ls. QUÁCH MINH TRÍ

Luật sư thành viên
Công ty Luật Baker & McKenzie
(Việt Nam)

Ls. LƯU NGỌC QUANG

Phó Trưởng phòng,
Ban Thư ký Trung tâm Trọng tài
Quốc tế Việt Nam (VIAC)

CHUYÊN GIA

CHƯƠNG TRÌNH

Thời gian	Nội dung	
14:00 – 14:10	Phát biểu khai mạc	
14:10 – 14:40	Một số cách thức giải thích pháp luật áp dụng cho tính lãi trong các vụ kiện tại trọng tài và tòa án - Các nhóm yêu cầu liên quan tới tính lãi suất trong vụ kiện thương mại - Phân tích một số cách giải thích, áp dụng pháp luật để tính lãi trong vụ kiện. (Lãi tính theo BLDS hay lãi tính theo LTM, các căn cứ/cơ sở cần chuẩn bị trong yêu cầu đòi trả lãi – standard of proof- để được chấp nhận tại trọng tài và tòa án Lãi thi hành PQTT tính như thế nào?	
	Diễn giả dẫn đề	PGS.TS Đỗ Văn Đại , Trưởng khoa Luật Dân sự – Trường Đại học Luật TP. Thành phố Hồ Chí Minh, Trọng tài viên VIAC
14:40 – 15:40	Chia sẻ kinh nghiệm và hiểu biết cá nhân về chuẩn bị các chứng cứ cho một yêu cầu đòi trả lãi (đối với Luật sư); đánh giá chứng cứ và quyết định đối với yêu cầu đòi trả lãi (đối với Trọng tài viên) - Luật sư cần hỗ trợ khách hàng chuẩn bị chứng cứ ntn đối với yêu cầu đòi lãi chậm thực hiện nghĩa vụ theo hợp đồng? - Nếu luật sư đưa ra căn cứ pháp lý khác với căn cứ pháp lý mà HĐTT cho là phù hợp, việc quyết định với yêu cầu tính lãi sẽ như thế nào? - Mức lãi suất quy định tại Điều 468, 357 BLDS có áp dụng cho ngoại tệ không? Kinh nghiệm tại vụ kiện tòa án và trọng tài như thế nào?	
	Điều phối viên	PGS.TS Đỗ Văn Đại , Trưởng khoa Luật Dân sự – Trường Đại học Luật TP. Thành phố Hồ Chí Minh, Trọng tài viên VIAC
	Chuyên gia khách mời	Ls. Quách Minh Trí , Luật sư thành viên – Công ty Luật Baker & McKenzie (Việt Nam)
		Ls. Trương Thanh Đức , Giám đốc Công ty Luật TNHH ANVI, Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC)
		Ls. Lưu Ngọc Quang , Thành viên Ban thư ký Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC)
15:40 – 16:10	Hỏi đáp	
16:10 – 16:20	Kết thúc	

2021 VIAC's ARITRATION SERIES

● ● ●

VẤN ĐỀ LÃI SUẤT TRONG VỤ KIẾN TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI

PGS.TS ĐỖ VĂN ĐẠI
Trưởng khoa Luật Dân sự, Trường Đại học Luật TP.HCM
Trọng tài viên, Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC)

1

NỘI DUNG

01

**Trường hợp phát sinh
lãi chậm trả**

02

Mức lãi chậm trả

03

**Khoản tiền làm phát
sinh lãi chậm trả**

04

**Thời gian tính lãi
chậm trả và nội dung
khác**

2

1- Trường hợp làm phát sinh lãi chậm trả

▪ Chậm thực hiện nghĩa vụ trả tiền

- Nguồn chính là Điều 357 BLDS, Điều 306 Luật TM: Không cần thoả thuận (trước đây vay không có lãi và lưu ý tới quan hệ bảo hiểm), không cần có thiệt hại vẫn phát sinh lãi;
- Án lệ số 09 (xem thêm mục Bình luận án lệ Việt Nam trên Youtube):
 - ❖ Cho cả hoàn trả tiền khi không giao hàng (áp dụng tương tự cho dịch vụ và vô hiệu)
 - ❖ Nhưng tiền phạt và bồi thường không tính lãi (lưu ý khi mức tiền đã ấn định)

3

1- Trường hợp làm phát sinh lãi chậm trả

▪ Chậm thực hiện nghĩa vụ khác

- Đã trả tiền nhưng chưa nhận vật do giao không đồng bộ (Điều 438 BLDS); tính lãi như Điều 357;
- Khoản 4 Điều 4 Nghị định 153/2007/NĐ-CP Hướng dẫn Luật Kinh doanh Bất động sản (chậm giao bất động sản theo mức lãi của Ngân hàng thương mại);
- Trường hợp chưa có quy định: Thực tiễn xét xử (giao hoá đơn) và nên mở rộng để thúc đẩy thực hiện nghĩa vụ không là tiền.

4

2- Mức lãi chậm trả

- **Trong quan hệ vay**
 - Vay không có lãi: Khoản 4 Điều 466 BLDS (10%);
 - Vay có lãi: điểm b khoản 4 Điều 466 BLDS (bằng 150% lãi suất vay, có thể lên 30% năm và ví dụ).

5

2- Mức lãi chậm trả

- **Trong quan hệ dân sự khác** (Điều 357 BLDS viện dẫn tới Điều 468 BLDS)
 - Không có thoả thuận về mức lãi: khoản 2 Điều 468 BLDS (10%/năm);
 - Có thoả thuận về mức lãi: khoản 1 Điều 468 BLDS (tối đa 20%/năm, khác biệt với vay và lưu ý hệ quả của việc vượt quá);
 - Vay nhưng đối tượng không là tiền (như vàng): chưa có quy định và áp dụng tương tự vay tiền?

6

2- Mức lãi chậm trả

▪ Trong quan hệ thương mại

- Không có thoả thuận về mức lãi: Quá hạn trung bình trên thị trường và án lệ số 09, Nghị quyết số 01/2019 (3 ngân hàng);
- Có thoả thuận về mức lãi:
 - ❖ Nguyên tắc: được tự do;
 - ❖ Ngoại lệ (?): Thực tiễn nếu quá cao, là phạt vi phạm và áp dụng mức phạt 8%.

7

3- Khoản tiền làm phát sinh lãi

Tiền nợ gốc

- Quan hệ vay: điểm a khoản 5 Điều 466 BLDS;
- Quan hệ khác: Điều 357 BLDS, Điều 306 Luật TM.

Tiền lãi trên nợ gốc

- Quan hệ vay: điểm a khoản 5 Điều 466 BLDS (lưu ý chỉ lãi trên nợ gốc, không lãi mẹ đẻ lãi con và mức lãi chỉ là 10%);
- Quan hệ khác: Không có quy định, áp dụng Điều 357 BLDS ? (vẫn trả lãi ở giai đoạn thi hành án).

8

4- Thời gian tính lãi chậm trả

▪ Thời điểm bắt đầu

- Thời điểm phải trả theo thoả thuận:
- ❖ Xem hợp đồng;
- ❖ Đặc biệt lưu ý những trao đổi về giãn nợ (nếu bên có quyền đồng ý thì có thay đổi thời điểm trả nợ và thời điểm bắt đầu chịu lãi);
- Không có thoả thuận: theo quy định của pháp luật như nhận tài sản mua bán (khoản 2 Điều 440), tập quán và nếu không có thì lúc trả tài sản (khoản 1 Điều 481 BLDS), hoàn thành dịch vụ (khoản 3 Điều 519).

9

4- Thời gian tính lãi chậm trả

Thời điểm bắt đầu

- Thời điểm phải trả theo thoả thuận:
- Xem hợp đồng;
- Đặc biệt lưu ý những trao đổi về giãn nợ (nếu bên có quyền đồng ý thì có thay đổi thời điểm trả nợ và thời điểm bắt đầu chịu lãi);
- Không có thoả thuận: theo quy định của pháp luật như nhận tài sản mua bán (khoản 2 Điều 440), tập quán và nếu không có thì lúc trả tài sản (khoản 1 Điều 481 BLDS), hoàn thành dịch vụ (khoản 3 Điều 519).

10

4- Thời gian tính lãi chậm trả

Thời điểm bắt đầu (tiếp)

- Không có thoả thuận và không có quy định như vay không thời hạn, thanh lý hợp đồng không nêu thời gian trả (thường có tranh chấp):
- Vay: sau thời gian hợp lý (Điều 469 BLDS), do toà xác định nhưng không quá 3 tháng từ khi thông báo (Nghị quyết số 01/2019 với vay);
- Quan hệ khác: cũng sau thời gian hợp lý (khoản 3 Điều 278 BLDS) và việc xác định tương tự như Nghị quyết số 01/2019?

11

4- Thời gian tính lãi chậm trả

Thời điểm kết thúc

- Quy định tại Điều 357 BLDS và 306 Luật TM: “tương ứng với thời gian chậm trả” nên
- Chứng nào chưa trả thì chứng đó phải tính lãi, tức chỉ kết thúc khi trả tiền;
- Trả một phần thì phần còn lại vẫn tính lãi nên cách tính phải chia thành nhiều giai đoạn.

12

4. Thời gian tính lãi chậm trả

Thời điểm kết thúc (tiếp)

- Thực tiễn tại Toà và trọng tài: tính đến lúc xét xử
- Tính ngay sau thời điểm xét xử (tính liên tục): trước án lệ số 08 (cho vay tín dụng), sau án lệ số 08 và Nghị quyết số 01/2019 (đã mở rộng cho quan hệ khác);
- Tuy nhiên, Điều 13 Nghị quyết số 01/2019 có phân biệt:
 - Có thoả thuận về trả lãi (tính tiếp ngay sau xét xử);
 - Không có thoả thuận về lãi (tính tiếp khi có yêu cầu thi hành án) và không phù hợp với BLDS và Luật TM nêu trên (hướng xử lý?).

13

5- Nguyên tắc chỉ xử lý một lần đối với mỗi hành vi không trả nợ đúng hạn

Quy định

- (Điều 12 Nghị quyết số 01/2019): “Hợp đồng vay tài sản có thỏa thuận xử lý đối với hành vi không trả nợ đúng hạn của bên vay thì Tòa án xem xét, quyết định theo nguyên tắc chỉ xử lý một lần đối với mỗi hành vi không trả nợ đúng hạn” (khoản 1);

Xác định vi phạm nguyên tắc

- “Hợp đồng vay tài sản vừa có thỏa thuận phạt vi phạm, vừa có thỏa thuận lãi trên nợ gốc quá hạn hoặc hình thức khác áp dụng đối với hành vi không trả nợ đúng hạn của bên vay” (khoản 2);
- Ví dụ: “Các bên đã thoả thuận về lãi suất quá hạn (=150% lãi suất vay trong hạn) nhưng lại còn thoả thuận về lãi phạt chậm trả (=150% lãi suất vay trong hạn) đối với số tiền lãi chưa thanh toán đúng hạn theo hợp đồng là lãi chồng lãi, phạt chồng phạt” (QĐ số 03/2019/KDTM-GĐT ngày 04/03/2019 của Hội đồng thẩm phán).

14

5- Nguyên tắc chỉ xử lý một lần đối với mỗi hành vi không trả nợ đúng hạn

Xử lý khi vi phạm nguyên tắc

Nghị quyết số 01/2019 không rõ vì chỉ nêu "Tòa án căn cứ quy định tương ứng của Bộ luật Dân sự, Luật Các tổ chức tín dụng và văn bản quy phạm pháp luật quy định chi tiết, hướng dẫn áp dụng Bộ luật Dân sự, Luật Các tổ chức tín dụng tại thời điểm xác lập hợp đồng, thời điểm tính lãi suất để xem xét, quyết định xử lý đối với hành vi không trả nợ đúng hạn theo nguyên tắc hướng dẫn tại khoản 1 Điều này".

Thực tiễn:

- Tòa giám đốc thẩm thường tuyên là Tòa án địa phương sai khi cho kết hợp nhưng để đúng thì áp dụng chế tài nào lại không rõ ràng;
- Tùy hoàn cảnh để xử lý: trong ví dụ trên thì có lẽ lãi phạt chậm trả cho tiền lãi chậm trả không có giá trị.

15

5. Nguyên tắc chỉ xử lý một lần đối với mỗi hành vi không trả nợ đúng hạn

Nguyên tắc trên mới áp dụng cho hợp đồng vay tài sản nên khả năng áp dụng nhiều chế tài vẫn có thể trong quan hệ khác và nội dung trên cho hợp đồng vay chỉ là nguyên tắc trên có thể có ngoại lệ (nguyên tắc thường có ngoại lệ nếu không sẽ cứng nhắc):

- Với chấm dứt, hủy bỏ hợp đồng: Khoản 2 Điều 481 BLDS (chấm dứt thuê nếu chậm trả 03 tháng), án lệ 09 (hủy bỏ mua bán và lãi chậm trả việc hoàn trả tiền);
- Với Bồi thường thiệt hại do chậm trả tiền: Vẫn được vận dụng ở trọng tài (với hoàn trả chi phí thuê luật sư) và hoàn toàn vẫn có thể áp dụng cho chậm trả tiền vay.

16

Thông tin bổ sung

- tsdovandai@yahoo.fr
- Tel: 0913018601
- Đỗ Văn Đại (chủ biên), *Bình luận khoa học những điểm mới của BLDS 2015*, Nxb. Hồng Đức-Hội luật gia Việt Nam 2020 (xuất bản lần thứ ba);
- Đỗ Văn Đại, *Luật hợp đồng Việt Nam-Bản án và bình luận bản án*, Nxb. Đại học quốc gia TP. Hồ Chí Minh 2020 (xuất bản lần thứ tám);
- Đỗ Văn Đại, *Các biện pháp xử lý việc không thực hiện đúng hợp đồng trong pháp luật Việt Nam*, Nxb. Hồng Đức-Hội luật gia Việt Nam 2020 (xuất bản lần thứ ba).

17

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN!

18

Webinar 05: Vấn đề lãi suất trong vụ kiện trọng tài thương mại – Thảo luận về các cách thức giải thích pháp luật áp dụng cho việc tính lãi trong thực tiễn giải quyết tranh chấp tại VIAC

Chuyên gia:

- **PGS.TS Đỗ Văn Đại**, Trưởng Khoa Luật Dân sự, trường Đại học Luật Tp. Hồ Chí Minh, Trọng tài viên VIAC;
- **Ls. Trương Thanh Đức**, Giám đốc Công ty Luật TNHH ANVI, Trọng tài viên VIAC;
- **Ls. Quách Minh Trí**, Luật sư thành viên Công ty Luật Baker and McKenzie (Việt Nam);
- **Ls. Lưu Ngọc Quang**, Phó trưởng phòng Ban Thư ký, Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC).

STT	Nội dung Hỏi đáp	
1	Trong Hợp đồng thường quy định, nếu không thực hiện nghĩa vụ đúng hạn, thì mỗi ngày quá hạn phạt 1% giá trị hợp đồng cho tới khi thực hiện nghĩa vụ; đây là thỏa thuận phạt hay thỏa thuận lãi, vì mức trần áp dụng cho phạt và lãi chậm trả là khác nhau?	
	LS. Trương Thanh Đức	Ngoài cơ chế bồi thường, cơ chế phạt thì còn lãi. Không có định nghĩa lãi cụ thể. Lãi trong ngân hàng bao gồm bồi thường và phạt, ngoài ra liên quan đến thanh toán chậm - nhanh thì gọi là lãi. Nguyên tắc chung là phạt, khi phạt thanh toán gọi là lãi. Không đồng tình với quan điểm phạt lãi là không có 8% vì điều này bóc tách hoàn toàn riêng đối với BLDS và LTM. Theo quan điểm của tôi, ghi nhận phạt 1% là phạt, không liên quan đến lãi.
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Viết trong hợp đồng phạt 1%/ngày thì từ “phạt” đã hướng cho người đọc hợp đồng hướng về quy định về phạt. Quy định phạt 1%/ngày là rất lớn, trong khi lãi là 1 mức tương đối ổn định, phạt thì quá lớn dẫn đến mang tính chất răn đe. Có thể dù không dùng từ phạt mà thay bằng trả lãi 1%/ngày, khả năng vẫn được coi vấn đề là về phạt. TATC đã từng đề cập 6-7%/tháng thì áp dụng các quy định về phạt chứ không áp dụng các quy định về lãi chậm trả.
2	Chia sẻ vài lưu ý khi soạn các điều khoản lãi trong phạt vi phạm và bồi thường thiệt hại nhằm tối ưu cho người bán	
	LS. Quách Minh Trí	Phụ thuộc rất nhiều vào đặc trưng của giao dịch. Phạt và bồi thường là 2 chế tài độc lập, do đó cần có 2 điều khoản riêng biệt – phạt là phạt, lãi là lãi. Nếu không thì sẽ có tình trạng bản thân câu chữ nói rằng phạt nhưng thực ra lại là bồi thường và lãi chịu bồi thường. Nếu như không thỏa thuận về phạt rõ ràng thì theo quy định Đ307 Luật

STT	Nội dung Hỏi đáp	
		thương mại thì có thể chúng ta sẽ không được áp dụng phạt trong trường hợp lãi quá cao áp dụng mức trần của phạt lại là 1 vấn đề khác. Về việc các bên có được thỏa thuận mức bồi thường ấn định để tính ra khoản lãi chậm trả hay không? Tư vấn phổ quát cho rằng phạt và bồi thường cần phải được quy định rõ ràng và riêng biệt trong hợp đồng.
3	Câu 3: Việc áp dụng lãi suất trần trong quan hệ thương mại, luật TM ko quy định về mức lãi suất trần nhưng mà dẫn chiếu đến điều 357 và điều 468 thì cso quy định mức lãi suất trần là 20%. Có quan điểm cho rằng nếu các bên thỏa thuận vượt qua 20% thì coi như thỏa thuận suất ấy có thể bị coi như vô hiệu. Nếu vô hiệu thì sẽ quay về áp dụng theo mức lãi suất trung bình trên thị trường hay chỉ vô hiệu phần mình áp dụng tối đa là 20% thôi?	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Nếu áp dụng BLDS, điều 468 đã quy định chế tài đối với phần lãi suất vượt quá là không có hiệu lực. Đối với hợp đồng không phải hợp đồng vay, BLDS điều 357 viện dẫn tới điều 468 nên cũng được áp dụng.
4	Đối với hợp đồng thương mại, bên bán là thương nhân nước ngoài và các bên có thỏa thuận sẽ áp dụng pháp luật Việt Nam và thẩm quyền giải quyết là TAND có TQ tại Việt Nam. Tuy nhiên, trong hợp đồng có thỏa thuận về điều khoản mức lãi suất chậm trả áp dụng là 1,5%/tháng tương đương 18% 1 năm và đồng thanh toán là đồng đô la Mỹ. Tuy nhiên nếu như áp dụng so với mức 18% quy quay về mức trần thì không vượt quá 20%, thực tế đối với đồng ngoại hối thì mức lãi suất tiền gửi là 0%, mức lãi suất trung bình khoảng 1,4-1,5%. Trong trường hợp này, áp dụng mức lãi suất theo đồng USD liệu có quá cao, không phù hợp và quay ngược lại mình có áp dụng mức lãi suất quy định tại điều 306 hay không?	
	LS. Trương Thanh Đức	Phải khẳng định vay mượn ngoại tệ, đối với ngân hàng thì mọi thỏa thuận đều rất rõ ràng – không có trần hay hạn chế. Đối với thương mại, khi tính xuất nhập hay mua bán thì hết sức quan tâm là không có trần (đối với ngoại tệ) nên nếu không thỏa thuận cẩn thận sẽ phải chấp nhận 1 lãi cao ngất ngưỡng như lãi suất tiền việt tuy bất hợp lý nhưng không có căn cứ để bác bỏ.
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Trong trường hợp không có mức trần riêng nhưng vẫn có mức trần chung, điều 357 và điều 468 đối tượng của nó là tiền và ngoại tệ cũng là tiền. Trong trường hợp các bên không có khung nào khác thì khung 20% vẫn có thể được áp dụng và nên được áp dụng.

STT	Nội dung Hỏi đáp	
5	Đối với thực tiễn xét xử của Trọng tài có chấp nhận quy định về lãi trong hạn và lãi quá hạn đối với các nghĩa vụ chậm trả tiền trong các hợp đồng thương mại hay không? Vì hiện nay BLDS chỉ quy định đối với hợp đồng vay.	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Bản chất có phải là lãi trong hạn, ngoài hạn hay không. Đối với hợp đồng vay quy định như vậy, ngoài ra còn lại đều là lãi quá hạn.
6	Xin phép cho tôi được hỏi: Nếu trong hợp đồng mua bán thương mại, các bên vừa thỏa thuận phạt vi phạm 8% khi vi phạm nghĩa vụ và vừa thỏa thuận nếu chậm thanh toán tiền hàng thì trả lãi chậm thanh toán là 1,5%/tháng. Vậy có được áp dụng cả 2 thỏa thuận trên cùng lúc không nếu có yêu cầu Hội đồng trọng tài?	
	LS. Trương Thanh Đức	Tách ra làm hai, chậm thanh toán trường hợp này không vấn đề gì. Theo quan điểm cá nhân tôi nếu phạt trên chậm thanh toán thì sẽ được gộp lại để không quá trần, nếu phạt về việc chậm vấn đề gì khác thì được. Nếu có hai điều khoản thì chúng ta cộng 1.
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Quan hệ không phải hữ vay sẽ không bị ràng buộc bởi điều 12 NQ01/2009, nếu vì chậm trả tiền mà trả 2 khoản thì cộng lại. Trong trường hợp này lấy 8% là mức phạt cộng với lãi suất theo quy định, khoản tiền làm phát sinh lãi theo luật định chứ không phải lãi theo thỏa thuận, nên lấy mức lãi trên thị trường.
	LS. Quách Minh Trí	Khoản lãi do chậm tiền nghĩa vụ, theo tôi là khoản tiền đáng lẽ tôi được hưởng, vì luôn có giá trị trong 1 khoảng thời gian nhất định, sau 1 khoảng thời gian khoản tiền đó cần được hiểu rằng do lạm phát và do khoản tiền đó có thể giãn nở ra. Vậy khoản lãi do chậm trả nghĩa vụ không liên quan đến khoản phạt.
7	Thông thường hợp đồng của đối tác có điều khoản nếu chậm thanh toán sẽ phải trả thêm khoản lãi suất bằng với lãi suất của ngân hàng cho vay tại thời điểm giao dịch. Các diễn giả vừa trình bày mức lãi suất này lại bằng mức lãi suất bình quân của ba ngân hàng. Như vậy điều khoản này so với những gì diễn giả đã trình bày có mâu thuẫn không?	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Không mâu thuẫn. Lãi suất trung bình trên thị trường như tôi vừa trình bày được áp dụng trong trường hợp các bên không có thỏa thuận khác. Tuy nhiên điều khoản này trong hợp đồng của các bạn được coi là một dạng thỏa thuận khác. Do đó sẽ không áp dụng lãi suất trung bình. Điều 306 BLDS 2015 quy định lãi suất trung bình trên thị trường được áp dụng trừ khi các bên có thỏa thuận khác. Như vậy trường hợp này không mâu thuẫn.
	LS. Trương Thanh Đức	Nếu lãi suất vay của bạn không quá hạn trên thị trường bình quân thì sẽ được áp dụng.

STT	Nội dung Hỏi đáp	
8	Công ty tôi có mua một tài sản từ một chủ đầu tư bất động sản. Từ 2018 đến năm 2020 sẽ bàn giao. Tuy nhiên vì vấn đề dự án cần phải được nhà nước duyệt nên dẫn đến chậm tiến độ. Bên chủ đầu tư nói rằng sẽ bồi thường cho công ty tôi bằng với mức lãi suất tiền gửi. Nếu tôi không đồng ý với mức bồi thường đó và muốn áp dụng mức lãi suất cho vay thì như thế nào?	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Nghị định 153/2007/NĐ-CP hướng dẫn thi hành luật Kinh doanh bất động sản có quy định chi tiết trong trường hợp chủ đầu tư chậm bàn giao bất động sản khi đã nhận đủ tiền sẽ phải xử lý như nào.
9	Thực tế các bên thường cho vay với lãi suất 3%/tháng tương đương 36%/năm. Nếu 1 bên đã trả lãi được 1 năm, sau đó xảy ra tranh chấp. Vậy phần lãi suất vượt quá đó xử lý như nào? Có được trừ trực tiếp vào phần tiền gốc không? Hay tại thời điểm xảy ra tranh chấp sẽ tính tổng số tiền lãi vượt quá rồi trừ vào tiền gốc ạ?	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	TANDTC đã ra hai bản án phúc thẩm quy định rằng tiền trả vượt quá đó sẽ được trừ vào tiền gốc tại thời điểm thanh toán. Khi soạn thảo NQ 01/2019 tôi cũng đi theo hướng như này. Bạn vui lòng tham khảo Điều 9 Nghị quyết.
10	Thỏa thuận tính lãi chậm trả bằng phương pháp tính lãi kép trong hợp đồng có được áp dụng không ạ?	
	LS. Trương Thanh Đức	Trước đây Tòa án có hướng dẫn, đối với ngân hàng tính một lần, đối với bên ngoài ngân hàng sẽ không tính. Trong NQ 01/2019 và BLDS cũng quy định không được tính kép nhiều lần.
11	Nghị quyết 01/2019 đã bỏ qua một khoảng trống về tính lãi trong thời gian xét xử sơ thẩm và phúc thẩm vụ án dân sự. Thực tế TAND thành phố đã bác phần yêu cầu về tính lãi trong khoảng thời gian từ lúc diễn ra phiên tòa sơ thẩm và phúc thẩm vì lý do tôi không có kháng cáo. Tuy nhiên tôi thấy nếu kháng cáo sẽ vô tình ảnh hưởng đến quyền lợi của bị đơn và không phù hợp với quy định của BLDS. Tôi muốn các diễn giả trình bày quan điểm về vấn đề này.	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Điều 13 quy định đối với những trường hợp đã có thỏa thuận về lãi thì sẽ được tính lãi ngay tại thời điểm xét xử sơ thẩm. Nếu như trong bản án sơ thẩm không giải quyết theo hướng lãi sẽ được tiếp tục tính kể từ ngày tiếp theo ngày xét xử cho đến khi thi hành án xong thì bạn có quyền kháng cáo vì đây là một sai sót.
12	Theo nghị quyết 01/2019 có quy định tính lãi suất cho vay đối với hợp đồng tín dụng sẽ không áp dụng lãi suất trần theo BLDS. Như vậy tất cả các quan hệ dân sự theo nghĩa rộng nếu các bên có thỏa thuận thì vẫn bị ràng buộc bởi mức lãi suất trần theo quy định của BLDS là 20%. Quan điểm này có đúng không?	

STT	Nội dung Hỏi đáp	
	PGS.TS Đỗ Văn Đại	Bạn tham khảo Điều 357 và Điều 468 BLDS 2015.
13	Trường hợp các bên thỏa thuận tiền lãi phạt trong hợp đồng là 0.2%/ngày. Như vậy tôi có thể hiểu là tiền phạt được không và có quyền yêu cầu thêm tiền lãi chậm trả là 10% theo lãi suất thị trường được không?	
	LS. Trương Thanh Đức	Do các bên đã thỏa thuận mức trần là 8% nên không thể áp dụng mức lãi suất trần theo lãi suất thị trường được.
	LS. Quách Minh Trí	Theo tôi, lãi và phạt là hai chế định hoàn toàn độc lập.
	Anh Quang	Theo tôi, chúng ta nên áp dụng điều khoản giải thích hợp đồng, xác định rõ ràng đâu là lãi, đâu là phạt để áp dụng pháp luật một cách hợp lý.
14	Giả định rằng luật mở rộng nghĩa vụ trả lãi đối với các nghĩa vụ không phải là trả tiền như bàn giao hoá đơn, thì mức lãi được tính đối với khoản tiền nào ạ?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Chậm nghĩa vụ thì chịu chế tài phạt. Riêng thanh toán thì pháp luật quy định là nghĩa vụ trả lãi. 2. Do vậy, không đặt ra vấn đề tính lãi đối với các nghĩa vụ không phải là tiền.
15	Tôi thấy Luật Thương mại quy định rất khó về lãi suất: Lãi nợ quá hạn trung bình trên thị trường. Tôi có đọc nhiều tổng kết án tại Tòa án, thấy có thể dùng lãi nợ quá hạn của 5 ngân hàng lớn nhất để tính ra số trung bình. Nhưng tôi thấy cách tính này rất rối, vì lãi suất áp cho khoản vay trung hạn thì khác ngắn hạn; lãi suất áp cho DN nhỏ sẽ khác với DN lớn khách hàng lớn, mức tính lãi quá hạn có thể là 150%, có thể là 140%.	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Luật quy định vô lý, hướng dẫn tại Nghị quyết 01/2019/NQ-HĐTP cũng không có cơ sở hợp lý, mà chỉ giảm bớt sự bất hợp lý 1 chút. 2. Cần sửa Nghị quyết 01 theo hướng căn cứ vào thông báo về lãi suất trung bình của NHNN (nhiều năm nay đăng trên web NHNN) hay Tổng cục Thống kê x 150%.
16	Những quy định chuyên ngành thì hiện tại pháp luật công nhận về mức lãi suất mà các bên thỏa thuận; và thực tế, công ty tài chính đã dựa trên quy định như vậy để cho vay cá nhân với lãi suất lên đến 7%/tháng, tương đương 84%/năm, tức là gấp hơn 4 lần so với quy định tại khoản 1 Điều 468 của BLDS năm 2015. Liệu đây có phải là một hình thức khác đi của “cho vay nặng lãi” không ạ? Cho vay DN thì em thấy để lãi cao cũng có thể hiểu được vì DN là đơn vị kinh doanh; còn cho vay cá nhân tiêu dùng mà lãi cao như vậy thì nên hiểu như thế nào ạ?	

STT	Nội dung Hỏi đáp	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Trần lãi suất 20% của Bộ luật Dân sự là chung cho mọi trường hợp. 2. Tuy nhiên, vì trần này không hợp lý, nên đã bị thực tế phủ nhận, đặc biệt là lãi suất của ngành Ngân hàng đã vượt xa trần theo Nghị quyết số 01/2019/NQ-HĐTP do cách hiểu sai Bộ luật Dân sự và Luật Các TCTD.
17	Trong trường hợp có trao đổi ghi nhận giữa 02 Bên về thời hạn mới thực hiện nghĩa vụ thanh toán. Tuy nhiên có kèm theo điều kiện Bên chủ nợ bảo lưu quyền tính lãi quay lại từ thời điểm đầu nếu Bên nợ không thực hiện hoặc thực hiện không đầy đủ nghĩa vụ thanh toán theo thời điểm đề xuất mới thì lãi suất chậm trả có được chấp thuận ko?	
	LS. Trương Thanh Đức	Đây là thỏa thuận không trái luật (nếu như việc tính lãi trở lại không trái với quy định của luật, chẳng hạn như trần lãi suất).
18	Hiện nay lãi theo Blds và Ltm đang vênh nhau; trong hợp đồng thuê kho hàng nếu dẫn căn cứ tới cả Blds và Ltm thì sẽ áp dụng bên nào? Trong một vụ án tôi đã tham gia trước đây, thì Tòa áp lãi của Blds nhưng với quan điểm là Blds là luật cơ bản, điều chỉnh tất cả các giao dịch dân sự; tôi thì lại cho rằng Ltm là luật cụ thể, DN chúng tôi phải được hưởng theo Ltm; xin các chuyên gia chỉ giáo.	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Vì nhìn chung hệ thống pháp luật chúng ta không có nguyên tắc ưu tiên áp dụng giữa luật chung và luật riêng, nên vấn đề này gây tranh cãi. 2. Vì vậy, nếu các bên thỏa thuận chọn luật (tất nhiên phải phù hợp với tính chất là hợp đồng dân sự hay thương mại) thì dễ được chấp nhận. 3. Còn không thì mỗi thẩm phán, trọng tài viên hay Hội đồng có thể có quan điểm áp dụng khác nhau.
19	Trường hợp bên mua chậm thanh toán do bên bán chưa xuất hóa đơn (bên mua yêu cầu chưa xuất hóa đơn) thì có được tính lãi chậm trả không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Trường hợp này phụ thuộc vào việc xác định thời điểm phát sinh nghĩa vụ thanh toán (theo thỏa thuận và lỗi của các bên). 2. Từ đó sẽ dẫn đến thời điểm tính lãi chậm trả theo việc chậm thanh toán.
20	Hiện nay có một số bản án chỉ tuyên lãi chậm trả theo "Điều 306 luật thương mại" mà không nêu cụ thể nên phát sinh vướng mắc khi yêu cầu thi hành án, không có căn cứ để xác định lãi suất áp dụng, lãi suất trung bình v.v.. để tính lãi chậm trả	

STT	Nội dung Hỏi đáp	
		Vì thi hành án không thể làm khác bản án, nên muốn thay đổi thì phải đề nghị giải thích bản án hoặc giám đốc thẩm.
21	Nếu chậm trả lương thì theo luật lao động thì doanh nghiệp phải trả lãi cho những ngày chậm trả với mức lãi suất nơi ngân hàng doanh nghiệp mở tài khoản trả lương. Nếu ngân hàng doanh nghiệp mở tài khoản trả lương có mức lãi suất quá thấp và thấp hơn những ngân hàng cổ phần, thì có được yêu cầu trả lãi theo mức lãi suất trung bình hoặc ngân hàng người lao động mở tài khoản trả lương hay không. Có được tính lãi suất quá hạn không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Đây là quy định vô lý của Bộ luật Lao động năm 2019, dẫn đến khó thực hiện (thậm chí bế tắc) và khuyến khích doanh nghiệp vi phạm. 2. Cả 3 Bộ luật Lao động đều quy định sai về việc này.
22	Nếu hợp đồng ủy thác nhập khẩu có đồng tiền thanh toán là tiền Yên, thì mức lãi trần áp dụng để buộc trả khi chậm trả tiền là bao nhiêu? có giống với mức quy định ở Điều 468 blds không ạ? Ngoài ra, em thấy tiền Yên hay tiền USD hay tiền ngoại tệ khác sẽ chênh nhau rất nhiều, nếu để tất cả mức lãi như vậy thì có ổn không ạ? Em có nên thỏa thuận mức lãi này trong hđ cho chắc, đỡ bị thay đổi không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Doanh nghiệp nên thỏa thuận cụ thể. 2. Nếu không thì hoàn toàn có thể bị (được) áp dụng trần lãi suất chung, vì pháp luật không quy định riêng cho VND.
23	Trong điều khoản gqtc của Hđ có giai đoạn thương lượng, hòa giải và thực tế có thương lượng, hòa giải để cố gắng xử lý tranh chấp, nhưng vẫn còn những vấn đề không thống nhất đc và phải theo Tòa kiện; thời gian các bên đồng ý ngồi thương lượng, hòa giải có bị tính lãi chậm thanh toán không? Cá nhân em cho rằng đây là giai đoạn cả hai bên cùng đồng ý làm việc để tìm phương án tháo gỡ, thì lúc này phải đc hiểu là mọi thứ dừng lại chờ kết quả thương lượng, có phải thế không ạ? thì tiền lãi cũng phải dừng lại không tính trong giai đoạn này.	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Nếu không có thỏa thuận, thì thời gian thương lượng, hoà giải vẫn tính vào thời gian chậm trả. 2. Điều này cũng tương tự như không loại trừ thời hạn xét xử tại Toà hay giải quyết tranh chấp tại Trọng tài.
24	Trong một vụ tranh chấp được xét xử tại VIAC gần đây, chúng tôi tình cờ phát hiện ra sự bất cập trong cả Luật Dân sự, Luật Thương mại và Án lệ của TANDTC, trong việc xác định lãi suất chậm trả tiền. Đó là việc chỉ quy định dùng lãi suất trung bình, lại suất cho vay trung bình ... của các NH Thương mại. Sự bất cập ở chỗ không nêu rõ lãi suất vay Ngắn, Trung hay Dài hạn ? Bất cập	

STT	Nội dung Hỏi đáp	
	cũng ở chỗ lãi suất cho vay được áp dụng là lãi suất cho vay tiêu dùng, hay cho vay sản xuất kinh doanh? Đề nghị bàn rõ hơn về những vấn đề này.	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Đây là sự bất cập của pháp luật. 2. Xin tham khảo thêm câu hỏi & trả lời thứ 18.
25	Nếu trong hợp đồng mua bán thương mại, các bên vừa thỏa thuận phạt vi phạm 8% khi vi phạm nghĩa vụ và vừa thỏa thuận nếu chậm thanh toán tiền hàng thì trả lãi chậm thanh toán là 1,5%/tháng. Vậy có được áp dụng cả 2 thỏa thuận trên cùng lúc không nếu có yêu cầu Hội đồng trọng tài?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Do pháp luật không quy định rõ, nên còn những quan điểm khác nhau. 2. Nếu chậm thanh toán mà áp dụng 2 chế tài phạt, thì sẽ có thể dẫn đến tình trạng, phạt lãi suất vượt trần. 3. Vì vậy, hợp lý nhất là cả 2 chế tài không vượt mức trần phạt cao nhất. 4. Tham khảo thêm câu trả lời 1. Câu này đã bàn trong Hội thảo, nhưng chưa thống nhất.
26	Trong hợp đồng mua bán hàng hóa, trong hợp đồng không có thỏa thuận tính lãi chậm thanh toán tiền của bên mua hàng . Quá trình thực hiện bên mua hàng không thanh toán tiền hàng đúng hạn theo hợp đồng. Vậy tôi có quyền tính lãi chậm trả không, áp dụng điều luật nào? trong bản tuyên không ghi lãi suất tính tiếp tục cho đến khi bên vay trả hết nợ. Vậy den thi hành án có được quyền tính lãi không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Lãi suất chậm thanh toán được áp dụng theo quy định tại Điều 357.2, Bộ luật Dân sự 2015 (tính lãi theo Điều 468.1). 2. Nếu không có thỏa thuận thì theo quy định tại Điều 306, Luật Thương mại năm 2005 hoặc Điều 468.2, Bộ luật Dân sự 2015.
27	Trong hợp đồng thuê mặt bằng quy định thời hạn thanh toán là từ ngày 1 đến ngày 10 hàng tháng. Vậy nếu thanh toán chậm thì bắt đầu tính lãi từ ngày 11 (ngày bắt đầu chậm trả) hay ngày 1 (ngày bắt đầu thời hạn thanh toán)?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Thỏa thuận như vậy, thì ngày 10 thanh toán cũng vẫn đúng hạn (trong hạn). 2. Vì vậy chỉ tính quá hạn từ ngày thứ 11 trở đi.
28	Trong TH một trong các bên trong Hợp đồng Thương mại là tổ chức kinh tế nước ngoài, lựa chọn áp dụng PL Việt Nam, giải quyết tranh chấp tại TAND có thẩm quyền ở Việt Nam. Trong đó, có thỏa thuận về lãi suất chậm trả 1.5%/tháng (~18%/năm), đồng thanh toán là đồng USD. Vậy, mức lãi suất 18% được áp dụng trong trường hợp này có phù hợp không? Trong khi mức lãi suất tiền gửi	

STT	Nội dung Hỏi đáp	
	đối với ngoại hối là 0%, lãi suất chậm trả trung bình trên thị trường khoảng 1.42%?	
	LS. Trương Thanh Đức	Tham khảo trả lời câu 22.
29	Trường hợp trong Hợp đồng có thỏa thuận lãi chậm trả theo phương pháp là lãi kép (compound interest) thì thỏa thuận này có hiệu lực hay không ạ?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Pháp luật không quy định rõ điều này. 2. Gốc chậm trả thì phải trả lãi chậm trả gốc, kéo dài bao lâu cũng thế = Chủ nợ không bị thiệt. 3. Lãi chậm trả thì phải trả lãi chậm trả lãi (không quá 10%), kéo dài bao lâu cũng thế => Chủ nợ không bị thiệt. 4. Trong quá khứ không được thừa nhận tính lãi của lãi (lãi mẹ đẻ lãi con) trừ ngoại lệ. Giờ pháp luật cho tính lãi như trên rồi, thì hợp lý nhất là không tính lãi chồng lãi.
30	Khoản Điều 468 và khoản 2 Điều 357 BLDS 2015 quy định lãi suất chậm trả tối đa do các bên trong hợp đồng thỏa thuận không quá 20%/năm. Vậy các bên trong hợp đồng có thể thỏa thuận lãi suất chậm trả là 1%/ngày nhưng việc tính lãi tối đa không quá 20 ngày/năm có được hay không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Hoàn toàn được vì chỉ có 1 trần 20%/năm. 2. Điều này khác với cách quy định của Bộ luật Lao động, làm thêm không quá 200h/năm và 4h/ngày.
31	Hợp đồng thuê văn phòng thời hạn 10 năm, các bên thỏa thuận bên thuê nếu đơn phương hủy HĐ trước thời hạn này thì phải bồi thường cho bên cho thuê toàn bộ tiền thuê đủ 10 năm. Điều khoản này về bản chất thì xem là phạt hay bồi thường thiệt hại. Có hiệu lực thi hành không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Bản chất là phạt hợp đồng. 2. Nếu áp dụng Luật Thương mại 2005 thì có thể trái luật (nếu tổng mức phạt quá 8%). 3. Nếu áp dụng Bộ luật Dân sự 2015 thì có thể được.
32	Tôi được biết việc giải quyết tranh chấp thương mại tại Tòa án thì không được linh hoạt như Trọng tài. Theo đó nếu có yêu cầu đòi tiền lãi, ND sẽ phải xác định rõ giá trị tiền lãi muốn đòi là bao nhiêu để Tòa án tính tạm ứng án phí. Sau đó ND nộp án phí thì Tòa mới thụ lý xét xử vụ tranh chấp. Như LS. Quang đã nói việc ND tự đi hỏi các ngân hàng để lấy mức lãi suất trung bình của 3 ngân hàng theo Luật TM thì rất khó khăn. Vậy trong trường hợp đưa tranh chấp thương mại ra Tòa, ND có thể sử dụng mức lãi suất 10% của BLDS không? Và sau đó khi vụ việc đã được thụ lý, ND có thể yêu cầu Tòa án hỏi các ngân hàng,	

STT	Nội dung Hỏi đáp	
	thu thập mức lãi suất để quay trở về áp dụng cách tính lãi theo Luật TM được không?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Việc yêu cầu tính lãi 10% là được & quay lại cũng được. 2. Sau khi thu thập, nếu thấy thấp hơn 10% thì có thể không xuất trình.
33	Lãi mà các bên đã có thỏa thuận (thời hạn chậm thanh toán không quá 3 tháng) thì mức lãi suất đã thỏa thuận sẽ áp dụng trong thời hạn 3 tháng đấy. Ngoài thời hạn 3 tháng: sẽ xem là các Bên không có thỏa thuận về lãi chậm thanh toán. Khi đó, áp dụng mức lãi suất chậm trả như trường hợp không có thỏa thuận theo quy định pháp luật.	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Trường hợp này có thể suy luận ý chí của các bên là chỉ cho chậm 3 tháng. Trong 3 tháng đấy không vi phạm hợp đồng (về nghĩa vụ thanh toán). 2. Sau 3 tháng mà 2 bên không thống nhất rằng lãi phạt là bao nhiêu, thì khả năng cao là phải quay về trường hợp không có thỏa thuận.
34	Thực tế rất phổ biến các bên cho vay với lãi suất 3%/tháng, tương đương 36%/năm, trường hợp bên vay đã đóng lãi trong 1 năm sau đó các bên có tranh chấp, vậy thì phần lãi suất đã đóng vượt quá được tính như thế nào, phần tiền vượt quá này trừ trực tiếp vào nợ gốc tại thời điểm đóng lãi hay là tại thời điểm xảy ra tranh chấp tính tổng số tiền lãi vượt quá rồi trừ vào tổng số tiền gốc và lãi?	
	LS. Trương Thanh Đức	1. Theo Điều 9, Nghị quyết số 01/2019/NĐ-HĐTP thì số tiền lãi đã trả vượt được trừ vào nợ gốc. 2. Câu này đã được trả lời ở cuối Hội thảo.

***Tuyên bố bảo lưu:**

Tài liệu Hội thảo trực tuyến “Vấn đề lãi suất trong vụ kiện trọng tài thương mại – Thảo luận về các cách thức giải thích pháp luật áp dụng cho việc tính lãi trong thực tiễn giải quyết tranh chấp tại VIAC” này được được đăng tải trên trang thông tin điện tử chính thức của VIAC mới mục tiêu cung cấp thông tin có giá trị tham khảo đối với Trọng tài viên, các bên tranh chấp, những người tham gia tố tụng trọng tài theo Quy tắc tố tụng trọng tài của VIAC cũng như những người đang nghiên cứu và tìm hiểu về phương thức trọng tài thương mại. Các nội dung được cung cấp trong tài liệu này phản ánh quan điểm của cá nhân diễn giả trong khuôn khổ hội thảo, mọi sự dẫn chiếu, trích dẫn từ bên thứ ba bất kỳ đến tài liệu này đều không có giá trị và không được VIAC thừa nhận.